

De Lapzussen – Vereniging voor Merklappen

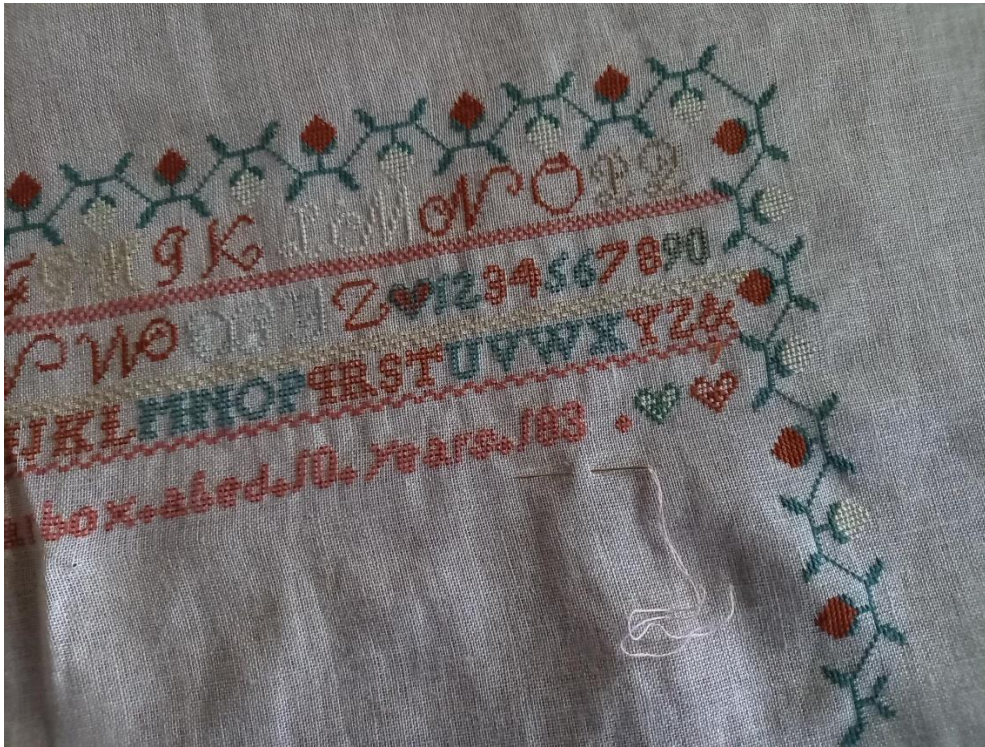
De meeste mensen hebben nog nooit van merklappen gehoord. Maar bij kruisjessteek kunnen velen zich al iets voorstellen. Sommigen hebben vast een tafelkleed of zakdoek in de kast liggen die de bomma geborduurd heeft. Merklappen ook wel tekendoeken genoemd zijn doeken of lappen stof waarop patronen zijn geborduurd, die als voorbeeld dienden om linnengoed of kleding te versieren. De Engelsen verwoordden het mooi als 'sampler'. Deze manier van patronen bewaren dateert al van voor de boekdrukkunst.

Een merklap kon meerdere functies hebben. Meestal worden merklappen verbonden met jonge meisjes die leerden naaien en borduren. De lap was een oefendoek waarop verschillende borduur- en naaisteken werden uitgetoond. De meeste bewaarde lappen zijn echter veel meer. Net als een schooldiploma geven ze weer dat de maakster een aantal vaardigheden onder de knie heeft. Heel vaak komen alfabetten op de lap voor, de maakster is dus geletterd. Ze zal niet alleen in staat zijn om haar huishoudlinnen met geborduurde letters te merken, maar kan ook lezen en waarschijnlijk schrijven. Naast letters komen meestal allerlei motieven voor. Vele religieuze motieven. Niet merkwaardig aangezien de schoolse opvoeding bijna volledig in handen van kloosterorden berustte. Of de meisjes ook de diepere betekenis kenden die schuilgaat achter de bloemen, voorwerpen en dieren die vaak terugkeren valt nog moeilijk te achterhalen. Typisch Vlaams zijn planten, bloempotten en vruchtenmanden. Vaak voegen de maaksters hun naam en jaartal toe. Zo draagt de oudste bekendste gedateerde merklap de datum 1598.

Na 1850 veranderde er veel op educatief vlak en werd de minimumleerstof nauwkeurig vastgelegd. Er werd minder aandacht gelegd op handwerkonderricht. De kruissteek behield zijn belang voor het merken van linnen en kledij. Kruissteekmotieven werden minder belangrijk. Zelfs de godsdienstige symbolen verdwenen grotendeels. De typische lappen bevatten vooral naaioefeningen. Naarmate er meer tijd

beschikbaar was voor handwerk, werden allerlei handwerktechnieken toegevoegd. In de loop van de 20ste eeuw moest de merklap als schooloefening uiteindelijk het loodje leggen.

Vreemd genoeg is de merklap niet totaal verdwenen. Volwassenen hebben de merklap ontdekt. Bewondering voor oude merklappen brengt een 30tal gepassioneerde en gedreven Vlaamse dames bij elkaar. In 2004 werd in Kontich de vereniging met prachtige naam 'De Lapzussen' opgericht in de schoot van het Museum voor Heem-en Oudheidkunde. Erica Uten, uit Schulte is 'Opperlapzus'. Het is geen handwerkclubje, maar wie nooit borduurde wordt door ervaren borduursters met raad en daad bijgestaan. De leden zijn verspreid over heel Vlaanderen. Hoewel er ooit een mannelijke lapzus lid was, blijft het toch een vrouwenclubje Elke eerste dinsdag van de maand komen de Lapzussen bij elkaar. Nieuwtjes worden uitgewisseld, nieuwe boeken besproken, elkaars geborduurde merklappen bewonderd en wordt er bijgeleerd over de geschiedenis, symboliek en materialen. Samen maken ze uitstapjes naar een textielbeurs of verschillende musea om oude merklappen te bewonderen en te bespreken. Niet ieder lid is in

de mogelijkheid om aan de activiteiten, toch een 15-20 tal per jaar, deel te nemen, velen volgen vanop een afstand en blijven op de hoogte door de verslagen die aan ieder lid bezorgd worden. Het Kontichs Museum voor Heem- en Oudheidkunde bezit een verzameling merklappen die tot de belangrijkste van West-Europa behoort. Uitgebreide internationale belangstelling en uitstraling kreeg de vereniging in 2010, toen de volledige verzameling kon tentoongesteld worden in de Grote of Maria Magdalenakerk in Goes, Nederland.

Ruim 12000 bezoekers kwamen ervan genieten.

De Opperlapzus Erica Uten heeft ook goede contacten met andere liefhebbers uit andere landen waaronder ook conservatoren van verschillende musea. Ook met de oude conservator Frieda Sorber van de historische collectie van het ModeMuseum in Antwerpen worden regelmatig mails uitgewisseld en houden ze mekaar op de hoogte van nieuwe aanwinsten.

In Limburg is er heel weinig onderzoek gedaan naar de merklappen. Geschreven bronnen zijn bijzonder zwijgzaam en bewaarde Limburgse merklappen komen nauwelijks voor en dit tot grote spijt van Erica Uten. Merklappen zijn ongekend niet alleen in Limburg maar helaas in heel Vlaanderen. Het zou toch jammer zijn mocht deze mooie traditie helemaal dood bloeien.

Wil je meer weten: <https://www.museumkontich.be/merklappengroep.htm>

Contactgegevens: Erica Uten erica.uten@outlook.com

A B C D E F G H I L N N O P Q R S T V W X Y Z 1 2 3 4 5 6 7 8 9
a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z
A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W

GE

LAC

MEC

MEC

Benjamin

1849

1834